

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2020. október 26.

**KLASSZIKUSZENÉSZ-
ISMERETEK**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató a vizsgázók teljesítményének az értékeléséhez

Javításkor a hibákat, tévedéseket illetve a hiányzó megoldásokat a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával kell jelölni.

Csak tollal írt, egyértelmű megoldások értékelhetőek. Ceruzával írt megoldás csak a lejegyzés feladat esetében értékelhető.

A javítási-értékelési útmutatóban feltüntetett válaszokra kizárólag a megadott pontszámok adhatók.

A megadott pontszámok további bontása csak ott lehetséges, ahol erre külön utalás van. Az így kialakult pontszámok csak egész pontok lehetnek. Szükség esetén az egyes feladatlapok végén kerekítést kell alkalmazni, a fél pontokat felfelé kell korrigálni.

A zeneszerzők családneve csak érvényes helyesírással fogadható el! Amennyiben több átírás létezik, mindegyik értékelhető.

A javítási-értékelési útmutatótól elérő, de szakmailag kifogásolhatatlan megoldások elfogadhatóak és azokért teljes pontszám is adható.

Zenefelismerés

1. Nevezze meg az elhangzó idézetek szerzőjét és a mű címét!

Minden helyesen megnevezett zeneszerző 1 pontot, minden helyes műcím 1 pontot ér, összesen 16 pont adható.

A zárójelben megadott tételek csak tájékoztató jellegűek, értük több pont nem adható.

	Zeneszerző	Mű címe
1	Franz Schubert	h-moll „befejezetlen” szimfónia (2. tétel)
2	Antonio Vivaldi	A négy évszak (Nyár 3. tétel)
3	Igor Stravinsky	Le Sacre du Printemps
4	Joseph Haydn	fisz-moll „búcsú” szimfónia (1. tétel)
5	Mogyeszt Muszorgszkij	Egy kiállítás képei (Samuel Goldenberg és Schmuyle)
6	Arcangelo Corelli	Karácsonyi Concerto grosso (Pastorale)
7	Wolfgang Amadeus Mozart	Requiem (Kyrie)
8	Hector Berlioz	Fantasztikus szimfónia (4. tétel)

2. Lejegyzés

Hallgassa meg a következő műrészletet! Egy zenetörténeti jelentőségű mű közismert témája hangzik el, majd rövid szünetek után még háromszor ismétlődik az idézet. A négyszeri meghallgatás után az előre megadott információk segítségével, emlékezetből kell lejegyezni a részletet. A zenehallgatás közben írni nem szabad! Értékelésre a kezdőhanggal ellátott kottarészlet kerül, a további sorok jegyzetelés céljára használhatók. A feladat összesen 14 pontot ér.

Megoldás	Pont
A dallamot végigírja, és legfeljebb néhány apró ritmus- vagy hanghibát vét, alteráció hiányzik	14 pont
A dallamot nem írja végig, vagy több, súlyosabb ritmus- vagy hanghibát vét, alteráció hiányzik	arányos pontvesztés
Kevesebb, mint 4 ütemet jegyez le, vagy súlyos hang-, ritmushibákat vét, az alterációk használata bizonytalan	0 pont

Wolfgang Amadeus Mozart: *Eine kleine Nachtmusik*, 2. tétel

II. feladatlap

1. Párosítás

Párosítsa a zeneszerző nevét valamint a születési és halálozási helyét! A megoldásokat írja be az alsó táblázatba!

Minden helyes válasz 0,5 pontot ér, összesen 4 pont adható.

- A – 8. Bartók Béla – *Nagyszentmiklós* – *New York*
- B – 4. Johann Sebastian Bach – *Eisenach* - *Lipcse*
- C – 3. Wolfgang Amadeus Mozart – *Salzburg* - *Bécs*
- D – 7. Joseph Haydn – *Rohrau* - *Bécs*
- E – 1. Antonio Vivaldi – *Velence* - *Bécs*
- F – 5. Ludwig van Beethoven – *Bonn* - *Bécs*
- G – 2. Franz Schubert – *Himmelpfortgrund (Bécs)* - *Bécs*
- H – 6. Richard Wagner – *Lipcse* - *Velence*

2. Fogalom meghatározás

Határozza meg az alábbi fogalmak, zenei szakkifejezések pontos jelentését!

Minden helyes válasz 1 pontot ér, összesen 8 pont adható.

appassionato	„szenvedélyesen”
con fuoco	„tűzzel”
dór	a modális hangrendszer egyik hangneme, „ré”-sor (pl. d-e-f-g-a-h-c-d)
grave	„súlyosan”; (a barokkban gyakori) tempójelzés, mely az előadás jellegét is meghatározza
kantáta	„énekelte zene”; (a dalnál összetettebb és terjedelmesebb, az oratóriumnál egyszerűbb szerkezetű, énekes-hangszeres műfaj. A kantátát leginkább lírai hangulata különbözteti meg az oratóriumtól, amely minden esetben elbeszélő jellegű. Az előadóegyüttes szerint két válfaja van: a szóló-, illetve a kóruskantáta.)
menüett	mérsékelt tempójú, $\frac{3}{4}$ -es löktetésű, francia tánc (XIV. Lajos udvarában vált divatossá és innen terjedt el Európába. A barokk szvittek és később a szonáták, szimfóniák állandó tétele volt, ez utóbbiakban fokozatosan a scherzo vette át a helyét.)
pizzicato	a (vonós)hangszerek húrjainak az ujjakkal való megpendítése
vonósnégyes	két hegedű, brácsa és cselló együttese (illetve erre az összetételre írt mű; a vonós kamarazene legkedveltebb műfaja)

3. Kiegészítés

Az alábbi hiányos szöveg Erkel Ferencről szól (Dobszay László: *A magyar zene története; Erkel Ferenc* – részlet). Egészítse ki a szöveget a felsorolt kifejezések, nevek felhasználásával! A megfelelőt írja a pontozott vonalra! Vegye figyelembe, hogy a felsorolt kifejezések közül nem mindegyik illik a leíráshoz!

Minden helyes kiegészítés 1 pontot ér, a feladatra összesen 8 pont adható.

„Erkel 1835-től a budai Magyar Színjászó Társaság karmestere, aztán a Pesti Színház másodkarnagya, majd 1837-től, a **Nemzeti Színház** megnyitásától kezdve annak zenei vezetője. (...) Emellett előadóművészként is tevékenykedik: jelentős korabeli nyugati **zongoraművek és zongoraversenyek** magyarországi bemutatója, zenekari dirigens. Ilyen tapasztalatok birtokában lett később, 1875-ben a **Zeneakadémia** nagy hatású tanára és az elnöklő **Liszt Ferenc** mellett igazgatója. (...)

Erkel első operája az 1840-ben bemutatott *Bátori Mária* volt. A német-olasz stílusba csak itt-ott vegyít magyaros elemeket: nyitányát azonban, mint a magyar szimfonikus zene megteremtésére tett első kísérletet méltatják az Erkel-kutatók. A *Bátori Mária*nak éppúgy, mint a *Hunyadi László*nak és a *Bánk bán*nak szövegkönyvét **Egressy Béni** írta, nagy színpadi tapasztalattal és érzékkel. Az igazi nagy siker – s mint a mű utóélete mutatja: időtálló siker – a **Hunyadi László** bemutatása volt, 1844-ben. A siker egyik tényezője természetesen a politikai időszerűség is; a **forradalom** felé tartó nemzeti mozgalom számára ugyanazt mondta, mint pl. Itáliának Verdi **Nabuccója**.”

4. Esszéírás**A pontozás az alábbi szempontok szerint történik:**

Megoldás	Pontozás
Zenetörténeti hitelesség	
Tartalmában igazodik a megadott témához	8 pont
Tartalmában csak részben igazodik a megadott témához	arányos pontvesztés
Tartalmában nem kapcsolódik a megadott témához	0 pont
A témát elhelyezi az adott zenetörténeti korszakban	6 pont
A téma kifejtésében csak elnagyoltan kapcsolódik a zenetörténeti korszakhoz	arányos pontvesztés
Válasza nem a megfelelő korszakhoz igazodik	0 pont
A zenetörténeti tényeket bemutatja	6 pont
A zenetörténeti tényeket csak részben mutatja be	arányos pontvesztés
A zenetörténeti tényeket nem mutatja be	0 pont
A tényadatok között összefüggéseket állapít meg	8 pont
A tények közötti összefüggéseket csak részben fejt ki, vagy azok hibásak	arányos pontvesztés
A tényeket nem összefüggéseiben mutatja be	0 pont
Egyéni meglátásai megalapozottak	8 pont
Egyéni meglátásai csak részben megalapozottak	arányos pontvesztés
Egyéni meglátásai nem relevánsak	0 pont
A szakterminológiát szabatosan használja	4 pont
A szakterminológiát pontatlanul használja	arányos pontvesztés
Fogalmazása nem szakszerű, értelemzavaró	0 pont
Formai tagolás, logikai felépítés, a kifejtés tartalma, világos mondatszerkesztés	
A szöveg érthető, megfogalmazásában lényegre törő, terjedelme eléri az előírt minimumot	5 pont
Tartalmilag megfelelő, de az írásmű gondolatvezetése, következtetései nem mindig logikusak	arányos pontvesztés
Helytelen megállapítások, következtetések jellemzik, a szöveg felépítése esetleges, vagy terjedelme nem éri el az előírt minimumot	0 pont
Szaknyelv használata	
Közlései szakszerűek	5 pont
A szakkifejezéseket körülírja, kevésbé alkalmazza	arányos pontvesztés
Helytelenül használja, illetve írja a szakkifejezéseket, nem megfelelően írja a zeneszerzők nevét	0 pont

Írjon rövid esszét *Franz Schubert, a dalszerző* címmel az alábbi szócikk felhasználásával! Válaszában mutasson be egy Goethe-megzenésítést vagy egy dalciklust! Nevezzen meg legalább két olyan zeneszerzőt a Schubert utáni korszakból, akiknél a dal fontos műfaj maradt.

„Míg a 18. században a dal a berlini iskola elméletében mint zenei műalkotás alig játszott szerepet, Schubert művei révén elérte a műalkotás rangját a bécsi klasszicizmus értelmében (különösen a Goethe-megzenésítésekkel).”

Brockhaus-Riemann: Zenei lexikon, 3. kötet 327. oldal (Zeneműkiadó Vállalat, Budapest, 1983)